

Sponsorzy | Sponsors:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego | Ministry of Culture and National Heritage
Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego | Paderewski Pomeranian Philharmonic

Partnerzy | Partners:

Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego | Jan Nowak-Jeziorański Eastern European College
Zakład Narodowy im. Ossolińskich | Ossolineum
Polskie Radio SA Program Drugi | Polish Radio Program 2
Wrocławskie Radio Rodzina | 'Rodzina' Radio Wrocław
Parafia bł. Edwarda Detkensa w Lesie Bielańskim w Warszawie
Blessed Edward Detkens Parish in the Bielany Forest in Warsaw

Specjalne podziękowania dla | Special thanks to:

Ks. Bogusław Jankowski, dyrektora „Dobrego Miejsca” w Warszawie
Father Bogusław Jankowski, director of 'Good Place' in Warsaw
Ks. Andrzeja Małachowskiego, proboszcza Kościoła Uniwersyteckiego we Wrocławiu
Father Andrzej Małachowski, parish priest at University Church in Wrocław
Ks. Zbigniewa Walkowiaka, proboszcza Fary Wniebowzięcia NMP w Chełmnie
Father Zbigniew Walkowiak, parish priest at the Assumption of the Blessed Virgin Mary Church in Chełmno
Pana Tomasza Kowalczyka, dyrektora Liceum im. bł. Romana Archutowskiego w Warszawie
Tomasz Kowalczyk, principal of the Blessed Roman Archutowski Liceum in Warsaw

© DUX 2013, DUX 0994

Nagrania dokonano w kościele parafialnym pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Chełmnie, 20-22 września 2013 roku.
Recorded at the Blessed Virgin Mary Assumption Parish Church in Chełmno, September 20-22, 2013.

MARCIN DOMŻAŁ

Reżyseria nagrania, montaż, mastering | Record production, sound engineering, mastering

Inićiał z Mszy Rorate z Graduale petricoviense, 1651, sygn. XVII.1400 Biblioteka KUL | Initial from the Rorate Mass from the Graduale petricoviense, 1651, call no. XVII.1400 Lublin Catholic University Library

Na okładce | Cover photo

MAKSYMILIAN KAPELAŃSKI

Tłumaczenie | Translations

AGNIESZKA ZAKRZEWSKA, RAFAŁ DYMERKI

Projekt graficzny | Design

RAFAŁ DYMERKI

Skład | Page layout

DUX Recording Producers, Morskie Oko 2, 02-511 Warsaw, Poland, e-mail: dux@dux.pl

CHORAŁ SARMACKI | SARMATIAN CHANT
GRZEGORZ GERWAZY GORCZYCKI
I CHORAŁ PIOTRKOWSKI | & THE PIOTRKÓW CHANT

Bornus Consort

Kwartet Wokalny Tempus | Vocal Quartet 'Tempus'

Chór Sarmacki im. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego | The Gorczycki Sarmatian Choir

Zespół instrumentów dawnych Concerto Antemurale
Ensemble of Ancient Instruments 'Concerto Antemurale'

Robert Pożarski

tenor, kantor, kierownictwo artystyczne | tenor, cantor, artistic leadership

GRZEGORZ GERWAZY GORCZYCKI urodził się między 1665 a 1667 w Rozbarku koło Bytomia w rodzinie Adama i Anny Gorczyków, właścicieli folwarku. Początkowo uczył się prawdopodobnie w miejscowej szkole parafialnej. Od ok. 1678 przypuszczalnie do 1683 studiował na uniwersytecie w Pradze na wydziale sztuk wyzwolonych i filozofii, a następnie teologię w Wiedniu i po ok. siedmiu latach otrzymał tytuł licencjata teologii. W 1689 lub 1690 przybył do Krakowa, gdzie 23 grudnia 1690 przyjął cztery niższe święcenia kapłańskie, w 1691 otrzymał subdiakoniat, w lutym 1692 diakonat, a miesiąc później święcenia kapłańskie. W tym też czasie zmienił formalnie nazwisko z Gorczyca na Gorczycki. Przez następne 2 lata prowadził wykłady z zakresu retoryki i poezji w Akademii Chełmińskiej, prowadzonej przez księży misjonarzy w Chełmnie na Pomorzu. Kierował również kapelą kościoła archiprezbiterialnego. Po powrocie do Krakowa 1 października 1694 objął funkcję wikariusza Katedry na Wawelu, w 1696 został spowiednikiem katedralnym, a 10 stycznia 1698 otrzymał stanowisko kapelmistrza (*Magister capellae musicae Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis*). Do jego obowiązków należało m.in. dyrygowanie, przygotowywanie repertuaru, komponowanie utworów własnych, kopiowanie głosów kompozycji innych autorów. Piastując tę funkcję uzyskiwał jedno-

ześnie kolejne godności kościelne: kanonika kolegiaty w Skalbmierzu – 1705 (z czym wiązała się rezygnacja z wikariatu), proboszcza kościoła Bożego Miłosierdzia na przedmieściu Krakowa zwanym Smoleńskiem – przed 1727 (wiązało się to ze sprawowaniem opieki nad szpitalem przykościelnym), egzaminatora w seminarium duchownym – 1728. Jeszcze przed powołaniem na kapelmistrza katedralnego został opiekunem więźniów osadzonych w basztach Zamku na Wawelu. Wszystkie te obowiązki wykonywał do końca życia. Zmarł 30 kwietnia 1734 w Krakowie. Pamięć jego uhonorowano umieszczeniem w Katedrze Wawelskiej tablicy pamiątkowej, na której został nazwany „klejnotem kapłaństwa”.

Grzegorz Gerwazy Gorczycki był niemal wyłącznie kompozytorem muzyki religijnej – z racji głębokiego zaangażowania w funkcje kapłańskie oraz kapelmistrzowską dbałość o zgodną z sensem liturgii treść muzyczną. Swoje utwory sygnował charakterystycznymi inicjałami G. G. G. w incipicie głosu basowego lub oznaczając pełnym nazwiskiem. Jest jednak część utworów, która przysparza muzykologom trudności – chodzi o dzieła niesygnowane, a pisane ręką Gorczyckiego. Funkcja kapelmistrza katedralnego zobowiązywała do troszczenia się o repertuar, toteż sporządzone przez niego rękopisy nie musiały oznaczać jego autorstwa. Większość

jego kompozycji w postaci rękopisów oraz kopii zachowała się w Archiwum Kapituły Katedry na Wawelu. Po II wojnie światowej manuskrypty dwóch dzieł – *Completorium* i *Conductus funebris* – zostały odnalezione w archiwum poreformackiego kościoła parafialnego w Rakowie Opatowskim w pobliżu Kielc.

www.culture.pl

Missa Rorate Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego jest kompozycją przeznaczoną do wykonania przez śpiewaków – solistów i czterogłosowy chór. Gorczycki przeznaczał swoje kompozycje do wykonywania w czasie liturgii, był bowiem kantorem katedralnym. Jednak partytura tego utworu nie zawiera wszystkich śpiewów potrzebnych do odprawienia uroczystej mszy. Nie ma w niej przede wszystkim intonacji kolejnych części mszalnych, co jest szczególnie istotne wtedy, gdy śpiewowi nie towarzyszą żadne instrumenty, które mogłyby na początku „przygrywać” śpiewakom, aby ci „wzięli” właściwą nutę. Kantor do swych partytur tych intonacji nie wpisał, bo miał je w księgach piotrkowskich, którymi z pewnością posługiwał się na co dzień. Tak postąpiliśmy i my, inkrustując muzykę polifoniczną jednogłosowym chorałem z tychże ksiąg. Jak udało nam się znaleźć odpowiednie utwory? Przede wszystkim odczytując z partytury *cantus*

firmus, czyli melodę chorałową, o ile taka się tam znajduje. Tak zidentyfikowaliśmy introit *Rorate coeli*, adwentowe *Kyrie eleison*, offertorium *Ave Maria* czy *Ite missa est*. Te bowiem części zbudowane są w formie kunsztownego opłatania trzema głosami czwartego, który śpiewa melodję chorałową. Inne części mszy zbudowane są wedle odmiennych zasad. I tak *Gloria in excelsis Deo* kompozytor opatrzył podtytułem *super cantilenas Adventus*. I rzeczywiście, w tym hymnie nie dopatrzymy się chorału, lecz przewijających się przez cztery głosy melodii znanych polskich pieśni adwentowych – *Po upadku człowieka grzesznego* i *Zdrowaś bądź Maryja*. Ale nietrudno dopasować tu chorałową intonację w postaci incipitu *Gloria* z ordinarium maryjnego na Adwent. Podobnie ma się rzecz ze śpiewem *Sanctus* i *Agnus*, w którym pobrzmiwa melodia pieśni *Gwiazdo morza głębokiego*. Jeszcze inaczej było z graduałem czy offertorium. Nie odwołał się tu Gorczycki ani do chorału, ani do pieśni – skomponował muzykę wedle własnej inwencji, używając jedynie kanonicznego tekstu przepisanego właśnie na ten liturgiczny obchód. A jeszcze inaczej postąpił z *Alleluia*: wzięwszy melodję z chorału przeplótł ją misternie przez wszystkie cztery głosy – wprost lub w kontrapunkcie. Wreszcie *communio* – jest swobodną parafrazą antyfony *Ave Regina caelorum*, która w dodatku oryginalnie nie należy do

śpiewów mszalnych lecz wykonywana jest w czasie wieczornej procesji po *Completorium*.

Dla dopełnienia formy mszy dodaliśmy śpiew czytań według tonów odnalezionych w tekście *Nauki śpiewu gregoriańskiego albo choralnego i główne jego zasady i przepisy* wydany w Krakowie w 1886 roku przez Księży Misjonarzy – zgromadzenie, z którego pochodził Górczycki.

Completorium jest ostatnią godziną dnia odprawianą przed udaniem się na spoczynek. *Completorium* skomponowane przez Grzegorza Gerwazego Górczyckiego jest uroczyste, to znaczy, że śpiewane było na zakończenie obchodów świątecznych. Solistom i chórowi towarzyszy zespół instrumentów, aby dodać modlitwie splendoru. Świetnie buduje kompozytor kolejne części tego dzieła, przy tym nie porzuca śpiewów chorałowych. Aby *Completorium* nadawało się do celebracji brewiarzowej, partytura musi zostać uzupełniona o konieczne antyfony, czytania, wersy.

Autor wspomnianej wcześniej *Nauki śpiewu* radzi: „Kiedy duchowieństwo odśpiewywać ma choralnie officjum Divinum stawa na czele chóru dyrektor, czyli intonator. Intonator powinien posiadać głos dobry, czysty i doniosły, ale wszechstronnie w szkole śpiewu wykształcony. Prócz intonatora wybiera się co najmniej czterech dobrze śpiew znających. Dla nich przeznacza się śpiewanie części np. Invitatoriów, Antyfon,

Responsoryj i t.p. Reszta zaś duchowieństwa bierze tylko udział w śpiewaniu psalmów.”

Odwrotnie do sprawy zabrał się wawelski kantor – w *Completorium* psalmy mają formę wirtuozowskich koncertów solowych z udziałem odpowiadającego im chóru, czemu sekundują instrumenty. Antyfony, responsorium i hymn zaczerpnięte są wprost z jednogłosowego chorału lub też napisane w prostej formie homofonicznego czterogłosu, przeznaczonego więc dla „reszty duchowieństwa”. W żadnej części *Completorium* Górczyckiego nie doszukamy się cantus firmus z odpowiadających im śpiewów jednogłosowych. Za to w polifoniach znajdziemy tu tak ważną dla baroku emocjonalność i retorykę. *Psalmy i Kantyk Symeona* przyjmują formę dialogu solisty z chórem. Partie solowe melodią i rytmem starają się oddać sens kolejnych wersów, chór zaś rytmicznymi odpowiedziami buduje dla solistów mocną bazę. Wszak psalmodia w officjum ma być rozgrzewką ducha, kantyk zaś jest szczytem napięcia modlitewnego. Hymn *Te lucis ante terminum* wymaga uzupełnienia środkowej zwrotki monodią, którą być może kantor w ten sposób pozostawił dla „reszty duchowieństwa”. Z kolei Responsorium *In manus tuas* jest prostym w formie i genialnym w wyrazie dialogiem „czterech dobrze śpiew znających” z chórem, który powtarza wciąż tę samą inwokację: „W ręce Twoje,

Panie, oddaję ducha mego”. To po prostu kanoniczna forma responsorium w mistrzowski sposób przeniesiona na grunt muzyki polifonicznej. Solenne, wzbogacone brzmieniem instrumentów *Completorium* kończy się jednogłosowym *Benedicamus Domino*. Tę akklamację muszą zaśpiewać wszyscy razem!

Salve Regina – *Witaj, Królowo, Matko miłosierdzia!* Ostatnia antyfona śpiewana w procesji po zakończeniu *Completorium*. Rusza Procesja, która podąża od pracy dnia do spoczynku nocy; jest dopełnieniem słów *In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum*. Górczycki nie czyni nic ponad uplecenie czterogłosowego warkocza z cantus firmus tej chorałowej antfony. Na przemian – soliści i chór, bieglejsi i mniej biegli w śpiewie. Wszystkiemu towarzyszą instrumenty, w bogatej obsadzie, z trąbkami i puzonem. Z kolejnymi wersami wszyscy uczestnicy officium zbliżają się do ostatniego słowa wypowiedzianego przed zapadnięciem nocnego *silentium* – Maria, podkreślonego mocnym impulsem dźwięków trąbki.

Robert Pożarski

CHORAŁ PIOTRKOWSKI – nazwa ta określa repertuar muzyczny zawarty w tzw. księgach piotrkowskich, czyli księgach liturgicznych Kościoła rzymskiego dla diecezji polskich wyda-

wanych na przełomie XVI i XVII wieku w Krakowie. Księgi te były odpowiedzią Kościoła w Polsce na przemiany, które dokonały się w liturgii po Soborze Trydenckim. Decyzję o konieczności opracowania nowych ksiąg liturgicznych podjęto na Synodzie prowincjonalnym zwołanym do Piotrkowa w 1577 roku przez arcybiskupa Jakuba Uchańskiego. Biskupi zażądali wówczas, aby polskie księgi liturgiczne były zgodne z *Missale Romanum* oraz *Breviarium Romanum*, jednak zezwalali na szerokie użycie dawnych polskich tradycji. Kolejno wydano *Missale* i *Breviarium* zawierające teksty mszy i liturgii godzin, a następnie ukazały się księgi muzyczne: *Psalterium* (1599), *Antiphonarium* i *Graduale* (1600), *Processionale* (1621) i *Rituale* (1631). Księgi te stanowiły akomodację rzymskiej liturgii do zwyczajów polskich. Wydania te wyprzedziły ukazanie się analogicznych ksiąg rzymskich (notabene *Rituale romanum* nie ukazało się wcale). Wydawcami wszystkich ksiąg byli: Andrzej Piotrkowczyk-ojciec i Andrzej Piotrkowczyk-syn, krakowscy drukarze pochodzący z Piotrkowa. Repertuar liturgiczny zawarty w opisanych kancjonałach pozostawał w użyciu liturgicznym w Polsce aż do reform liturgicznych po Soborze Watykańskim II.

wg: ks. Piotr Paćkowski,
“*Processionale Andrzeja Piotrkowczyka*”

GRZEGORZ GERWAZY GORCZYCKI was born between 1665 and 1667 in Rozbark, near Bytom, in the family of Adam and Anna Gorcyc, owners of a grange. His education probably began at the local parish school. From around 1678 until 1683, he studied at the university in Prague in the department of liberal arts and philosophy, and later in Vienna, where around seven years later he received a licentiate in theology. In 1689 or 1690, he went to Cracow, where on December 23, 1690, he received four minor ordinations, and in 1691 became subdeacon, in February 1692 deacon, and a month later, priest. Around this time, he also formally changed his name from Gorczyca to Gorczycki. For the next two years, he lectured in rhetoric and poetry at the Academy of Chełmno led by the Pomeranian city's missionary priests. In addition, he directed the chapel choir of the archpresbyterian church. Following his return to Cracow on October 1, 1694, he assumed the function of vicar to the Wawel Cathedral, after which in 1696 he became cathedral confessor, and on January 10, 1698, was called to the post of chapel master (*Magister capellae musices Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis*). His duties included conducting, preparing the repertoire, composing his own works, and copying voices from pieces by other composers. At the position, he received new church honours: college canon in Skalbierz

in 1705 (necessitating his resignation from the vicariate), parish priest of the Church of Divine Mercy in the Smoleńsk suburb of Cracow before 1727 (connected with extending care over the church-run hospital), and clerical seminary examiner in 1728. Before his post of cathedral chapel master, he became the spiritual guardian of prisoners sentenced to the Wawal Castle bastion. He fulfilled all these responsibilities until the end of his life. He died on April 30, 1734, in Cracow. His memory was honoured with a commemorative plaque in the Wawel Cathedral, referring to him as the 'jewel of priesthood'.

Grzegorz Gerwazy Gorczycki was almost exclusively a religious composer, a fact due to his deep engagement in priestly functions and the chapel master's attention to the matching of liturgical sense with musical content. He signed his compositions with the characteristic initials G.G.G. in the incipit of the bass voice or with his full name. However, some compositions, namely the unsigned works written by Gorczycki, pose some difficulties for musicologists. His duties of cathedral chapel master included repertorial care, so that manuscripts prepared by him do not necessarily indicate his authorship. Most of his compositions in manuscript original and copy survived in the Archive Wawel Cathedral Chapter. After World War II, the manuscripts of two works – *Completorium*

and *Conductus funebris* – were discovered in the archive of the previous Reformed parish church in Raków Opatowski near Kielce.

www.culture.pl

Grzegorz Gerwazy Gorczycki's *Missa Rorate* is a composition destined for vocal performance by soloists and four-part choir. As cathedral cantor, Gorczycki intended his compositions to be performed during the liturgy. However, the work's score does not include all the vocal elements necessary for a High Mass. Firstly, the Mass parts lack intonations, which are specially important when no instruments are used to provide a "mini-prelude" for the singers to find the right note. The cantor did not include these intonations in his scores, because they were readily available to him in the Piotrków books, which he was sure to have used everyday. This is also what we did in the process of 'incrusting' the polyphonic music with the monophonic Gregorian chant found in the books. You might ask: how were we able to find the right works? We did this primarily by reading the score's *cantus firmus*, i.e. the chant melody, if such was included in the music. This is how we identified the Introit *Rorate coeli*, the Advent *Kyrie eleison*, the offertory *Ave Maria*, and the sending forth, *Ite missa est*. In fact, these Mass parts are

built with the elaborate use of three voices to entwine the fourth, which sings the chant melody.

Other parts of the Mass are built according to different principles. The composer thus furnishes the *Gloria in excelsis Deo* with the subtitle *super cantilenas Adventus*. However, you will not find a chant melody in this hymn, but a four voice rendition of two known Polish Advent songs: "Po upadku człowieka grzesznego" ("After the Sinner's Fall") and "Zdrowaś bądź Maryja" ("Hail Mary"). Nonetheless, matching a chant intonation in the form of a *Gloria* incipit from the Advent Marian ordinary posed no difficulties. Things were similar with the *Sanctus* and *Agnus*, which contain the song "Gwiazdo morza głębokiego" ("Star of the Deep Sea").

The situation is different with the gradual or *offertorium*. Here, Gorczycki did not use a chant or a song, instead choosing to compose music of his own invention, while using the canonic text copied exactly for this liturgical celebration. His approach was still different in the *Alleluia*: he took a chant melody and elaborately intertwined it, either directly or in counterpoint, throughout the four voices. Finally, the *communio* is a free paraphrase of the antiphon *Ave Regina caelorum*, which does not originally belong to sung Mass parts, but is performed during the evening procession after the *Completorium*.

To complete the Mass as a form, we added incantations of readings according to tones discovered in the text of the *Educational Manual for Gregorian Chant with its Main Principles and Rules* published in Cracow in 1886 by the Missionary Priests – Gorczycki’s own community.

Completorium is the last hour of the day, said before going to rest. Grzegorz Gerwazy Gorczycki’s *Completorium* is festive in nature, i.e. sung to close holiday celebrations. The Soloist and choir is accompanied by an instrumental ensemble, adding splendour to the prayer. Gorczycki excellently builds the successive parts of the work, not shunning Gregorian chant. The score must be completed with the necessary antiphones, readings, and verses to be suitable for a breviary celebration.

The author of the aforementioned *Educational Manual for Gregorian Chant* advises: “When the clergy is to sing the *Divinum officium* in choral fashion, the intoning director stands at the head of the choir. He should be in command of not only a good, clear, and prominent voice, but also one that is broadly schooled. In addition, at least four of those proficient in the voice are to be chosen. They are assigned parts from the Invitatoriums, Antiphons, Responsoriums, and such. As to the rest of the clergy, they only take part in the singing of psalms”.

An inverse approach is taken by Gorczycki as Wawel Cantor: in the *Completorium*, the psalms are virtuosic solo concertos with the participation of the corresponding choir, seconded by the instruments. The antiphones, *responsorium*, and hymn are taken directly from monophonic chant or written in simple four-part homophony destined for ‘the rest of the clergy’. In no part of the Gorczycki’s *Completorium* do we find the corresponding monophonic *cantus firmus*. The polyphony in turn has characteristic Baroque emotionality and use of rhetoric. The *Psalms* and *Canticle of Simeon* assume the form of a soloist’s dialogue with the choir; the solo parts render the sense of the verses, while the choir builds for them a solid basis with rhythmic responses. The psalmody in the *officium* really is intended as a spiritual ‘warm-up’, while the canticle forms the summit of the prayer’s intensity. The hymn *Te lucis ante terminum* requires completing the middle stanza with monody, which the cantor perhaps left ‘as is’ for ‘the rest of the clergy’. In turn, the Responsorium *In manus tuas* is a formally simple and expressively ingenious dialogue of the ‘four of those proficient in the voice’ with the choir, which repeats the same invocation: “Father, into your hands I commit my spirit”. This is simply the canonic responsorial form masterfully transmitted onto polyphonic music territory. The solemn,

instrumentally enriched *Completorium* ends with a monophonic *Benedicamus Domino*. This very acclamation must be sung by all!

Salve Regina – Hail Holy Queen! The last antiphon sung in the procession after the *Completorium*. The Procession begins, which advances from the day's work to the night's rest; it is a completion to the words *In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum*. Gorczycki limits himself to weaving four-part music from the *cantus firmus* of this chant antiphon. Soloists and choir in alternation; the skilled and the less skilled in singing. The entirety is accompanied by a rich combination of instruments which include the trumpets and trombone. With the successive verses all participants of the *officium* approach the last word spoken before the night-time *silentium* falls: "Maria", strongly underscored by trumpet sounds.

Robert Pożarski

PIOTRKÓW CHANT – the name refers to the musical repertoire from the so-called Piotrków books, i.e. the liturgical books of the Roman Church for Polish dioceses published between the sixteenth and seventeenth century in Cracow. These books were the Polish Church's answer to liturgical changes after the Council of Trent. The decision about elaborating new liturgical books

was made at the 1577 provincial synod called into Piotrków by Archbishop Jakub Uchański. In this time, the bishops requested that Polish liturgical books agree with the *Missale Romanum* and *Breviarium Romanum*; however, they allowed old Polish traditions to be widely used. The *Missale* and *Breviarium* were published successively and included texts for the Mass and Liturgy of the Hours, followed by the books of music: *Psalterium* (1599), *Antiphonarium* and *Graduale* (1600), *Processionale* (1621), and *Rituale* (1631). The books constituted the accommodation of Roman liturgy to Polish customs. These editions preceded the appearance of analogous Roman books (n.b., the *Rituale romanum* never appeared). All books were published by Andrzej Piotrkowczyk the father, and Andrzej Piotrkowczyk the son, Cracow-based printers originally from Piotrków. The liturgical repertoire contained in the described cantionals was used in Poland until the liturgical reforms following the Second Vatican Council.

*According to Father Piotr Paćkowski's
"Processionale Andrzeja Piotrkowczyka"*

Missa Rorate

① *Introitus (Is. 45,8)*: Rorate caeli desuper, et
nubes pluant iustum: aperiatur terra, et germinet
Salvatorem.

Ps. 84,2: Benedixisti, Domine, terram tuam:
avertisti captivitatem Iacob.

Gloria Patri et Filio, et Spiritui Sancto:
sicut erat in principio et nunc,
et semper, et in saecula saeculorum. Amen.

② *Kyrie eleison*. Christe eleison.
Kyrie eleison.

③ *Gloria in excelsis Deo*.
Et in terra pax hominibus bonae voluntatis.
Laudamus Te, benedicimus Te,
adoramus Te, glorificamus Te.
Gratias agimus Tibi
propter magnam gloriam Tuam,
Domine Deus, Rex coelestis,
Deus Pater omnipotens.
Domine Fili Unigenite, Iesu Christe,
Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris:
Qui tollis peccata mundi
miserere nobis;
Qui tollis peccata mundi
suscipe deprecationem nostram,

Missa Rorate

① *Na Wejście (Iz 45,8)*: Spuśćcie rosę niebiosa
z zwierzchu, a obłoki niech spuszczą ze dżdżem
sprawiedliwego, niech się otworzy ziemia, i zrodzi
Zbawiciela.

Ps. 84,2: Ubłogosławiłeś Panie ziemię twoję:
przywróciłeś pojmanie Jakób.
Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu:
jak była na początku teraz i zawsze,
i na wieki wieków. Amen.

② *Panie, zmiłuj się*. Chryste, zmiłuj się.
Panie, zmiłuj się.

③ *Chwała na wysokości Bogu*,
a na ziemi pokój ludziom dobrej woli.
Chwalimy Cię, Błogosławimy Cię,
Wielbimy Cię, Wysławiamy Cię.
Dzięki Ci składamy,
bo wielka jest chwała Twoja.
Panie Boże, Królu nieba,
Boże Ojciec wszechmogący.
Panie, Synu Jednorodzony, Jezu Chryste.
Panie Boże, Baranku Boży, Synu Ojca.
Który gładzisz grzechy świata,
zmiłuj się nad nami.
Który gładzisz grzechy świata,
przyjm błaganie nasze.

Qui sedes ad dexteram Patris
miserere nobis.
Quoniam Tu solus Sanctus,
Tu solus Dominus,
Tu solus Altissimus, Iesu Christe,
Cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris. Amen.

④ *Lectio Isaiae (Is. 7,10-15):* In diebus illis: Locutus est Dominus ad Achaz dicens: Pete tibi signum a Domino Deo tuo in profundum inferni sive in excelsum supra. Et dixit Achaz: Non petam et non temptabo Dominum. Et dixit: Audite ergo, domus David, numquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis et Deo meo. Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum: ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitis nomen eius Emmanuel. Butyrum et mel comedet ut sciat reprobare malum, et eligere bonum.

⑤ *Graduale (Ps. 23,7.3-4):* Tollite portas, principes, vestras: et elevamini portae aeternales: et introibit Rex gloriae.
V: Quis ascendet in montem Domini? Aut quis stabit in loco sancto eius? Innocens manibus et mundo corde.

⑥ *Alleluia. (Luc. 1,28)* Ave Maria, gratia plena: Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.

Który siedzisz po prawicy Ojca,
zmiłuj się nad nami.
Albowiem tylko Tyś jest święty,
Tylko Tyś jest Panem,
Tylko Tyś Najwyższy, Jezu Chryste,
Z Duchem Świętym, w chwale Boga Ojca. Amen.

④ *Czytanie z księgi Izajasza (Iz 7,10-15):* W owych dniach przydał Pan mówić do Achaz, rzekąc: Proś sobie znaku od Pana Boga twego w głębokość piekielną, albo na wysokość wzgórze. I rzekł Achaz: Nie będę prosił, i nie będę kusił Pana. I rzekł: Słuchajcież tedy domie Dawidów: Aza wam na tem mało, że się uprzykrzacie ludziom, iż się też uprzykrzacie Bogu memu? Przetóż da wam sam Pan znamię: Oto Panna pocznie i porodzi syna, i nazwą imię jego Emanuel. Masło i miód jeść będzie, aby umiał odrzucać złe, i oierać dobre.

⑤ *Graduał (Ps 23,7.3-4):* Podnieście książęta bramy wasze, i podnoście się bramy wieczne: i wnidzie król chwały.
V: Któż wstąpi na górę Pańską, albo kto będzie stał na świętem miejscu jego? Niewinnych rąk a czystego serca.

⑥ *Alleluja. (Łk 1,28)* Bądź pozdrowiona, Maryja, łaski pełna, Pan z tobą, błogosławionaś ty między niewiastami.

7 *Evangelium (Luc. 1,26-35)* In illo tempore: Missus est angelus Gabrihel a Deo in civitatem Galilaeae cui nomen Nazareth; ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph de domo David et nomen virginis Maria. Et ingresus angelus ad eam dixit: Ave gratia plena Dominus tecum benedicta tu in mulieribus. Quae cum audisset turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei: Ne timeas Maria invenisti enim gratiam apud Deum: Ecce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius Iesum. Hic erit magnus et Filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius: et regnabit in domo Iacob in aeternum, et regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco? Et respondens angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superveniet in te et virtus Altissimi obumbrabit tibi.

8 *Offertorium (Luc. 1,28)* Ave Maria, gratia plena: Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui.

9 *Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus sabaoth. Pleni sunt caeli et terra gloria tua. Hosanna in excelsis.*

7 *Ewangelia (Łk 1,26-35)* Onego czasu: posłan jest Anioł Gabryel od Boga do miasta Galilejskiego, któremu imię Nazareth. Do Panny poślubionej mężowi, któremu było Józef, z domu Dawidowego: a imię Panny Marya. I wszedszy Anioł do niej, rzekł: Bądź pozdrowiana łaski pełna, Pan z tobą, błogosławionaś ty między niewiastami. Która gdy usłyszała, zatrzwożyła się na mowę jego, i myśliła jakieby to było pozdrowienie. I rzekł jej Anioł: Nie bój się Marya: abowiem znalazłaś łaskę u Boga. Oto poczniesz w żywocie, i porodzisz syna: a nazowiesz imię jego Jezus. Ten będzie wielki, a będzie zwan synem nawyższego: i da mu Pan Bóg stolicę Dawida ojca jego: I będzie królowała w domu Jakóbowym na wieki: a królestwa jego nie będzie końca. A Marya rzekła do Anioła: Jakoż się to stanie: gdyż męża nie znam? A Anioł odpowiedziawszy rzekł jej: Duch święty zstąpi na cię, a moc nawyższego zaćmi tobie.

8 *Na Ofiarowanie (Łk 1,28)* Bądź pozdrowiana, Maryja, łaski pełna, Pan z tobą, błogosławionaś ty między niewiastami. I błogosławion owoc żywota twojego.

9 *Święty, święty, święty, Pan, Bóg zastępów. Pełne są niebiosa i ziemia chwałą Twojej. Hosanna na wysokości.*

Benedictus, qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

⑩ *Agnus Dei*, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
dona nobis pacem.

⑪ *Communio: Ave, Regina caelorum,*
Ave Domina Angelorum:
salve radix, salve porta,
ex qua mundo lux est orta:
Gaude Virgo gloriosa,
super omnes speciosa,
vale o valde decora,
et pro nobis Christum exora.
Ps. (18,2): Caeli enarrant gloriam Dei,
et opera manuum eius annuntiat firmamentum.

⑫ *Ite missa est.*
Deo gratias.

Błogosławiony, który idzie w imię Pańskie.
Hosanna na wysokości.

⑩ *Baranku Boży*, który gładzisz grzechy świata,
zmiłuj się nad nami.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata,
zmiłuj się nad nami.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata,
obdarz nas pokojem.

⑪ *Na Komunię: Witaj, Niebios Królowo,*
Witaj, Pani aniołów,
Witaj, Różdżko, witaj Bramo,
Jasność zrodziłaś światu.
Ciesz się, Panno chwalebna,
Ponad wszystkie piękniejsza,
Witaj, o Najśliczniejsza,
Proś Chrystusa za nami.
Ps. (18,2): Niebiosa rozpowiadają chwałę Bożą,
a dzieła rąk jego oznajmuje utwierdzenie.

⑫ *Idźcie, ofiara spełniona.*
Bogu niech będą dzięki.

Completorium

13 *Lectio Apostoli Petri (1 Pet. 1,5-6):* Fratres, sobrii estote et vigilate: quia adversarius vester, diabolus, tamquam leo rugiens, circuit querens quem devoret: cui resistite fortes in fide. Tu autem Domine miserere nobis. Deo gratias.

14 *Antiphona super Psalmos:* Miserere mihi, Domine, et exaudi orationem meam.

15 *Psalmus 4:*

Cum invocárem exaudivit me
Deus iustítiae meae:
in tribulatióne dilatásti mihi.
Miserére mei, et exáudi oratióne meam.
Fílii hóminum, úsquequo gravi corde?
ut quid dilígitis vanitátem,
et quaeritis mendácium?
Et scítote quóniam mirificávit Dóminus
sanctum suum:
Dóminus exáudiet me cum clamávero ad eum.
Irascímmini, et nolíte peccáre:
quae dícitis in córdibus vestris,
in cubilibus vestris conpungímmini.
Sacrificáte sacrificium iustitiae,
et speráte in Dómino: multi dicunt:
Quis osténdit nobis bona?

Completorium

13 *Czytanie z Listu Apostoła Piotra (1 P 1,5-6):* Trzeźwymi bądźcie, a czujcie: boć przeciwnik wasz djabeł jako lew ryczący krąży, szukając kogoby pożarł. Któremu się sprzeciwiajcie mocni w wierze: Ty sam, Panie, zmiłuj się nad nami. Bogu niech będą dzięki.

14 *Antyfony do Psalmów:* Zmiłuj się nade mną, Panie i wysłuchaj modlitwy mojej.

15 *Psalm 4:*

Kiedym wzywał, wysłuchał mię
Bóg sprawiedliwości mojej,
w uciśnieniu rozprzestrzeniłeś mi.
Zmiłuj się nade mną, a wysłuchaj modlitwę moją.
Synowie człowieczy pókiż ciężkiego serca?
przez miłujecie marność,
i szukacie kłamstwa?
Wiedzieć, iż dziwnym uczynił Pan
świętego swego,
wysłucha mię Pan, gdy zwołam do niego.
Gniewajcie się a nie grzeszcie:
co mówicie w sercach waszych,
na łózkach waszych żałujcie.
Ofiarujcie ofiarę sprawiedliwości,
a ufajcie w Panu, wiele ich mówią:
któż nam okazał dobra?

Signátum est super nos
lumen vultus tui, Dómine:
dedisti laetitiam in corde meo.
A fructu fruménti, vini, et ólei sui
multiplicátí sunt.
In pace in idípsum dórmiam et requiéscam.
Quóniam tu, Dómine,
singuláriter in spe constituísti me.
Gloria Patri et Filio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio et nunc, et semper,
et in saecula saeculorum. Amen.

16 *Psalmus 30,2-6:*

In te Domine speravi,
non confundar in aeternum:
in iustitia tua libera me.
Inclina ad me aurem tuam,
accelera ut eruas me,
Esto mihi in Deum protectorem,
et in domum refugii ut salvum me facias.
Quoniam fortitudo mea et refugium meum es tu,
et propter nomen tuum deduces me
et enutries me.
Educes me de laqueo hoc
quem absconderunt mihi,
quoniam tu es protector meus.
In manus tuas commendabo spiritum meum:
redemisti me Domine, Deus veritatis.
Gloria Patri...

Naznamionowana jest nad nami
światłość oblicza twego Panie:
dałeś wesele w sercu mojem.
Od urodzaju zboża, wina,
i oliwy swej rozmnożeni są.
W pokoju pospołu będę spał, i odpoczywał,
Bo ty Panie osobliwie
w nadzieiei postanowiłeś mię.
Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu.
Jak była na początku, teraz i zawsze,
i na wieki wieków. Amen.

16 *Psalm 30,2-6:*

W tobie Panie nadzieję miał,
niech nie będę zawstydzon na wieki:
w sprawiedliwości twojej wywab mię.
Nakłoń ku mnie ucha twego,
pospiesz się, abyś mię wyrwał.
Bądź mi Bogiem obrońcą,
i domem ucieczki, abyś mię zbawił.
Albowiem moc moja i ucieczka moja jesteś ty:
a dla imienia twego poprowadzisz mię,
i wychowasz mię.
Wywiedziesz mię z sidła tego,
które mi zakryli:
boś ty jest obrońca mój.
W ręce twe polecam ducha mego:
odkupiłeś mię Panie Boże prawdy.
Chwała Ojcu...

In 2010, the Society's School of Gregorian Chant began its activity in Warsaw's Bielany district.

ROBERT POŻARSKI – kantor, śpiewak, badacz rękopisów liturgicznych. W 1992 roku uzyskał dyplom solisty-śpiewaka w klasie prof. Edwarda Pawłaka; wielokrotnie student Międzynarodowej Letniej Akademii Muzyki Dawnej w Wilanowie; studiował interpretację chorału średniowiecznego u Marcela Pérèsa, chorału bizantyjskiego u Charalambosa Rimbasa. Należy do grona założycieli Lektorskiej Schola Cantorum, prowadzonej od 1988 roku przez ks. Wiesława Kądziałę przy Warszawskim Metropolitalnym Seminarium Duchownym. Od 1995 roku jest śpiewakiem zespołu Bornus Consort; od 1996 roku jest także kantorem i kierownikiem muzycznym Scholi Teatru Węgajty. Był jednym z sześciu solistów w międzynarodowym projekcie muzycznym *Codex Calixtinus* w ramach festiwalu Culture 2000. Od 2000 roku jest kantorem i kierownikiem artystycznym wrocławskiej Scholae Gregorianae Silesiensis; od 2002 roku jest kantorem zespołu Schola Mulierum Silesiensis. Jako specjalista w dziedzinie chorału gregoriańskiego i śpiewu tradycyjnego jest zapraszany do prowadzenia

kursów i seminariów śpiewaczych. Współpracuje z Dominikańskim Ośrodkiem Liturgicznym w Krakowie. Od 2009 roku pełni funkcję kantora Kościoła Pokamedulskiego na warszawskich Bielanach.

Wykonuje również repertuar barokowy i współczesny (m.in. wszystkie utwory wokalne Arvo Pärt), a także polskie pieśni z XVIII i XIX wieku; ma w dorobku 16 płyt z muzyką wokalną i wokально-instrumentalną.

ROBERT POŻARSKI – cantor, singer, liturgical manuscript scholar. In 1992, he obtained a degree in solo vocal performance in the class of Prof. Edward Pawlak; he is also a many-time participant of the International Summer Academy of Early Music in Wilanów. He studied Medieval chant interpretation under Marcel Pérès, and Byzantine chant under Charalambos Rimbasa. He is among the founding group of Lectors' Schola Cantorum, led from 1988 by Father Wiesław Kądziałę at the Warsaw Metropolitan Major Seminary. From 1995, he is singer at the Bornus Consort, from 1996 cantor and music director to Wrocław's Scholae Gregorianae Silesiensis, and from 2002 cantor at the Schola Mulierum Silesiensis. As a specialist in Gregorian chant and traditional song, he is invited to lead vocal courses and seminars. He collaborates with the Dominican

nych, nauka i popularyzacja śpiewu tradycyjnego i dawnego, organizowanie projektów kulturalnych w dziedzinie muzyki dawnej, liturgicznej i tradycyjnej, przeprowadzanie wypraw badawczych i innych wydarzeń związanych z szeroko pojętą tradycją chrześcijańskiej Europy.

Członkami Stowarzyszenia są miłośnicy tradycji, pasjonaci śpiewu, zawodowi etnolodzy, filologowie, muzycy i twórcy innych sztuk, ale także osoby profesjonalnie nie związane z tymi dziedzinami.

Stowarzyszenie realizuje całoroczne projekty kulturalne takie, jak cykle warsztatów i koncertów, organizuje koncerty i spektakle teatralne, m.in. prezentacje średniowiecznych dramatów liturgicznych we współpracy ze Scholą Teatru Węgajty, przygotowuje własne koncerty chorału i pieśni tradycyjnych, współorganizuje wydarzenia kulturalne o charakterze festiwalowym.

Stowarzyszenie współpracuje z instytucjami o podobnym profilu działania, m.in. z Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego, z Zakładem Narodowym im. Ossolińskich, ze Stowarzyszeniem „Muzyka dawna w Jarosławiu”, z Dominikańskim Ośrodkiem Liturgicznym, z Instytutem im. Jerzego Grotowskiego.

W 2010 roku przy Stowarzyszeniu rozpoczęła działalność Szkoła Śpiewania Chorału na warszawskich Bielanych.

THE ‘SCHOLA GREGORIANA SILESIENSIS’ SOCIETY was founded in Wrocław on June 13, 2002, and gathered singers from the Scholae Gregorianae Silesiensis and Scholae Mulierum Silesiensis. The aim of the Society’s existence is the study of Medieval musico-liturgical sources, the education and popularization of traditional and early music song, organization of cultural projects in early, liturgical, and traditional music, conducting of field research, and other activities connected with the widely understood tradition of Christian Europe.

The members of the Society are passionate of tradition, song aficionados, professional ethno-logists, philologists, musicians and other artists, as well as professionals from other fields.

The Society realizes year-round cultural projects, such as workshop and concert series, organizes concerts and theatrical spectacles, including presentations of Medieval liturgical dramas in collaboration with the Schola of Węgajta Theatre, prepares its own Gregorian chant and traditional song concerts, and co-organizes cultural festivals.

In addition, the Society collaborates with institutions of similar profile, among which are found the Jan Nowak-Jeziorański Eastern European College, Ossolineum, ‘Early Music in Jarosław’ Society, Dominican Liturgical Centre, and Jerzy Grotowski Institute.

wających się na przemian we Wrocławiu i w Warszawie, zebrało się czterdziestoosobowe grono miłośników śpiewu z obu tych miast. Większość z nich ma już za sobą inne doświadczenia śpiewacze. Dzięki temu uczestnicy warsztatów zdołali w krótkim czasie przygotować program złożony z trzech dzieł Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego uzupełnionych śpiewami jednogłosowymi z ksiąg piotrkowskich. Zespół miał okazję poznać historię ksiąg piotrkowskich dzięki wykładom prowadzonym przez ks. dra Piotra Paćkowskiego, muzykologa i śpiewaka z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Specyfikę muzyki Gorczyckiego oraz innych polskich kompozytorów epoki baroku poznawali na seminarium pod kierunkiem wybitnego znawcy tematu – Marcina Bornus-Szczyzińskiego.

Chór Sarmacki im. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego planuje kontynuację działalności związanej z muzyką swego patrona oraz chorałem z ksiąg piotrkowskich.

THE GORCZYCKI SARMATIAN CHOIR was founded specially for the project Sarmatian Chant in 2012. The choir's members are participants of vocal workshops led by Robert Pożarski from May 2012. The ensemble's core is made up of singers active for 12 years in Wrocław ensembles: the Schola Gregoriana Silesiensis and

Schola Mulierum Silesiensis, as well as the School of Gregorian Chant created in 2010, in Warsaw's Bielany district. A group of 40 song aficionados from Wrocław and Warsaw assembled at the workshops, held in alternation in the two cities. Because most already had other singing experience, they swiftly prepared a program of three works by Grzegorz Gerwazy Gorczycki with the addition of monophonic chant from the Piotrków books. The ensemble had the opportunity of acquainting itself with the Piotrków books' history through lectures by Father Piotr Paćkowski, PhD, musicologist and singer from the Catholic University of Lublin. They also studied the nature of Gorczycki's music and that of other Polish Baroque composers at a seminar led by a prominent authority on the subject, Marcin Bornus-Szczyziński. The Gorczycki Sarmatian Choir plans to continue the activities connected with its patron's music and the chant from the Piotrków books.

Stowarzyszenie „SCHOLA GREGORIANA SILESIENSIS” powstało we Wrocławiu 13 czerwca 2002 roku gromadząc śpiewaków Scholae Gregoriana Silesiensis i Scholae Mulierum Silesiensis. Celem działania Stowarzyszenia jest badanie średniowiecznych źródeł muzyczno-liturgicz-

kompozytor i aranżer, absolwent Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie.

Vocal Quartet ‘TEMPUS’ was founded in January, 2009. Its members are professional musicians and vocalists which concentrate on the stylistic performance of early music, especially from the Renaissance. The artists perfected their abilities under such masters as Bornus-Szczyciński and Cezary Szyfman; they also collaborated with ensembles which included the Sabionetta (Agnieszka Obst, artistic director), Il Tempo (Agata Sapiecha, artistic director), Aulos, and the world-famous Belgian artist Dirk Snellings (Collegium Vocale Gent, Capilla Flamenca).

According to need, Tempus enlarges its composition to 5, 8, and even 14 singers. In July 2011, Tempus featured an expanded composition of 14 singers together with the ensemble Il Tempo and Dirk Snellings in a concert broadcast by the European Broadcasting Union (EBU).

The ensemble’s present and constantly expanding repertoire includes madrigals, chansons, and Old Polish polyphonic songs, as well as a number of sacred programs (including Polish Lenten songs, the complete extant works of Wacław of Szamotuły, the full cycle of 18 Lenten responsorials (*Responsoria Tenebrae*) by Tomás

Luis de Victoria, Renaissance and early Baroque motets, music for Advent and carols).

The ensemble gives concerts throughout Poland, winning the public’s admiration and the critics’ acclaim. Despite its still recent appearance on the musical scene, it is valued especially for its interesting renditions and coherent sonority. In October, 2010, it received a Golden Diploma at the Arts Liturgica, a national competition of liturgical music held in Gniezno.

From the ensemble’s inception, the artistic directorship has been assumed by Andrzej Borzym, Jr. – conductor, composer, arranger, graduate of the Fryderyk Chopin University of Music in Warsaw.

CHÓR SARMACKI IM. GRZEGORZA GERWAZEGO GORCZYCKIEGO powstał specjalnie dla realizacji projektu „Chorał Sarmacki” w 2012 roku. Członkami chóru są uczestnicy warsztatów śpiewaczych prowadzonych od maja 2012 roku przez Roberta Pożarskiego. Trzon zespołu stanowią śpiewacy działających od dwunastu lat wrocławskich zespołów: Schola Gregoriana Silesiensis i Schola Mulierum Silesiensis oraz powstałej w 2010 roku na warszawskich Bielanych Szkoły Śpiewania Chorału. Podczas warsztatów, odby-

Reconstruction of Medieval and Renaissance vocal techniques, close collaboration with traditional singers, and studying their communities' melodic art and richness which occupied them from the dawn of times, moreover acquainting ourselves with the liturgy, and finally, learning ways of singing it, allowed us a fresh look at polyphonic Renaissance music. Polyphony is seen today progressively less as a succession of even the most beautiful of chords, and more as a sum of free-like melodies or simultaneously conducted voices, which sound great even by themselves, but are combined here in the specific polyphonic space. Enriched by these experiences, the ensemble returns to polyphonic song, and occasionally performs contemporary works, obtaining new and surprising results.

Kwartet Wokalny TEMPUS powstał w styczniu 2009 r. Tworzą go profesjonalni muzycy, wokaliści skoncentrowani na stylowym wykonawstwie muzyki dawnej, a zwłaszcza renesansowej. Artyści doskonalili swoje umiejętności pod okiem takich mistrzów, jak Marcin Bornus-Szczyński czy Cezary Szyfman; współpracowali m.in. z zespołem Sabionetta (kier. art. Agnieszka Obst), Il Tempo (kier. art. Agata Sapiecha), Aulos czy

światowej sławy belgijskim solistą – Dirkiem Snellingsem (Collegium Vocale Gent, Capilla Flamenca).

W zależności od potrzeb Tempus zwiększa skład do 5, 8 a nawet 14 osób. W lipcu 2011 roku Tempus w powiększonym, 14 osobowym składzie, wspólnie z zespołem Il Tempo oraz Dirkiem Snellingsem dał koncert transmitowany przez Europejską Unię Nadawców (EBU) do wielu krajów Europy.

Obecnie we wciąż poszerzającym się repertuarze zespołu są zarówno madrygały, chansons czy wielogłosowe pieśni staropolskie, jak również szereg programów sakralnych (m.in. polskie pieśni wielkopostne, wszystkie zachowane kompozycje Wacława z Szamotuł, pełen cykl 18 responsoriów wielkopostnych (*Responsoria Tenebrae*) Tomása Luisa de Victorii, renesansowe i wczesnobarokowe motety, utwory adwentowe, a także koledy).

Zespół koncertuje w całej Polsce, zdobywając sympatię publiczności oraz uznanie krytyków. Mimo krótkiego stażu ceniony jest zwłaszcza za ciekawe interpretacje i spójną barwę. W październiku 2010 r. zdobył Złoty Dyplom na ogólnopolskim konkursie muzyki liturgicznej „Ars Liturgica” w Gnieźnie.

Kierownikiem artystycznym od początku istnienia zespołu jest Andrzej Borzym jr – dyrygent,

BORNUS CONSORT – czołowy polski zespół wokalny specjalizujący się w wykonywaniu muzyki dawnej, którego kierownikiem artystycznym jest Marcin Bornus-Szczyński. Zespół powstał w 1981 roku z inspiracji dr Ewy Obniskiej, kierującej wówczas Redakcją Muzyki Klasycznej i Dawnej II Programu Polskiego Radia. Śpiewacy specjalizowali się w wykonywaniu polskiej muzyki przełomu XVI i XVII stulecia, jednak ich zainteresowania stopniowo ewoluowały w kierunku muzyki znacznie wcześniejszej. Pierwszym znaczącym przedsięwzięciem w dziedzinie muzyki średniowiecznej było wystawienie w 1984 roku w Teatrze Wielkim w Warszawie XIII-wiecznego dramatu liturgicznego *Ludus Danielis*. Grano ten spektakl prawie 100 razy aż do lat 90. Po tym przyszły następne doświadczenia i dziś zespół zajmuje się głównie monodią, czyli śpiewem jednogłosowym, zwłaszcza monodią liturgiczną.

Rekonstrukcja średniowiecznych i renesansowych technik wokalnych, ścisła współpraca ze śpiewakami tradycyjnymi, studia nad kunsztem i bogactwem melodii tych społeczności, które zajmują się śpiewaniem „od zawsze”, poznawanie liturgii i sposobów jej śpiewania, pozwala nam spojrzeć zupełnie na nowo na wielogłosową muzykę renesansową. Polifonię postrzegamy dziś coraz mniej jako ciąg choćby najpiękniej stroją-

cych akordów, ale przeciwnie, jako sumę niemal wolnych melodii, jednocześnie prowadzonych głosów, które już samodzielnie brzmiałyby doskonale, ale tu składają się w specyficznej przestrzeni wielogłosowości. Bogatszy w te doświadczenia zespół powraca do pieśni wielogłosowej, wykonując czasami również utwory współczesne, używając z reguły nowy i wciąż zaskakujący kształt dzieł.

BORNUS CONSORT – leading Polish vocal ensemble, specializing in early music performance under the artistic directorship of Marcin Bornus-Szczyński. The ensemble was founded in 1981 on the inspiration of Ewa Obniska, PhD, at the time director of the Production Board of Classical and Early Music of the Polish Radio Program II. The singers specialized in Polish music from the late sixteenth and early seventeenth century, but their interests gradually evolved in the direction of much earlier music. The first significant undertaking in the area of Medieval music was the presentation in 1984 of the thirteenth-century liturgical drama *Ludus Danielis* in the Grand Theatre in Warsaw, a spectacle played almost a hundred times until the 90s. New experiences followed, and today the ensemble's primary field of interest is monody (especially liturgical), i.e. one-part singing.

25 *Salve, Regina*, Mater misericordiae,
vita, dulcedo, et spes nostra, salve.
Ad te clamamus exsules filii Hevae,
Ad te suspiramus, gementes et flentes
in hac lacrimarum valle.
Eia, ergo, advocata nostra,
illos tuos misericordes oculos ad nos converte.
Et Jesum, benedictum fructum ventris tui,
nobis post hoc exsilium ostende.
O clemens, o pia, o dulcis
Virgo Maria.

25 *Witaj Królowo*, Matko miłosierdzia,
Życie, słodyczy i nadziejo nasza, witaj.
Do Ciebie wołamy wygnańcy, synowie Ewy,
do Ciebie wzdychamy jęcząc i płacząc
na tym łożu padole.
Przeto, Orędowniczko nasza,
one miłosierne oczy Twoje na nas zwróć,
a Jezusa, błogosławiony owoc żywota Twojego,
po tym wygnaniu nam okaż.
O łaskawa, o litościwa, o słodka
Panno Maryjo!

Tłumaczenia:

Teksty biblijne wg *Biblii* ks. Jakuba Wujka (1599),
Vocatio 1999

Teksty liturgiczne wg *Mszалу Rzymskiego
dla diecezji polskich*, Pallotinum 1986

Hymn *Te lucis ante terminum* wg edycji
ks. dra Jana Piwowarczyka, Pallotinum 1958

Antyfona *Salve Regina* wg *Śpiewnika kościelnego*
ks. J. Siedleckiego, 1973

Praesta, Pater omnipotens,
Per Iesum Christum Dominum,
Qui tecum in perpetuum
Regnat cum Sancto Spiritu. Amen.

20 *Capitulum (Hier. 14,9)*: Tu autem nobis es, Domine, et nomen sanctum tuum invocatum est super nos; ne derelinquas nos, Domine, Deus noster: Deo gratias.

21 *Responsorium brevis (Ps. 30,6)*: In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum. In manus tuas... *V*: Redemisti nos, Domine, Deus veritatis: Commendo spiritum meum. *V*: Gloria Patri... In manus tuas...

22 *Antiphona ad canticum Simeonis (S. Athanasius)*: Salva nos, Domine, vigilantes, custodi nos dormientes, ut vigilemus cum Christo, et requiescamus in pace.

23 *Canticum Simeonis (Luc. 2,29-32)*: Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Quod parasti ante faciem omnium populorum. Lumen ad revelationem gentium, et gloriam plebis tuae Israel. Gloria Patri...

24 *Benedicamus Domino. Deo gratias.*

Najlepszy racz to dać, Ojcze,
I równy z Ojcem Ty, Synu,
Co z Duchem, Dawcą radości,
Przez wieki wieczne panujesz. Amen.

20 *Czytanie krótkie (Jr 14,9)*: Tyś jest między nami Panie, a imienia twego wzywano nad nami: nie opuszczajże nas, Panie, nasz Boże: Bogu niech będą dzięki.

21 *Responsorium krótkie (Ps 30,6)*: W ręce twe, Panie, polecam ducha mego. W ręce twe... *V*: Odkupiłeś mię, Panie, Boże prawdy. Polecam ducha mego. *V*: Chwała Ojcu...: W ręce twe...

22 *Antyfony do kantyku Symeona (św. Atanazy)*: Strzeż nas, Panie, gdy czuwamy, podczas snu nas osłaniaj, abyśmy czuwali z Chrystusem i odpoczywali w pokoju.

23 *Kantyk Symeona (Łk 2,29-32)*: Teraz puszczasz sługę twego Panie w pokoju, według słowa twego. Gdyż oczy moje oglądały zbawienie twoje. Któreś zgotował przed oblicznością wszystkich narodów. Światłość na objawienie poganów, i chwałę ludu twego Izraelskiego. Chwała Ojcu...

24 *Błogosławmy Panu. Bogu niech będą dzięki.*

Clamabit ad me et exaudiam eum, cum ipso sum
in tribulatione : eripiam eum, et clarificabo eum.
Longitudine dierum replebo eum,
et ostendam illi salutare meum.
Gloria Patri...

18 *Psalmus* 133:

Ecce nunc benedicite Dominum
omnes servi Domini,
qui statis in domo Domini,
in atriis domus Dei nostri.
In noctibus extollite manus vestras in sancta,
et benedicite Dominum.
Benedicat te Dominus ex Sion,
qui fecit caelum et terram.
Gloria Patri...

19 *Hymnus (S. Ambrosius):*

Te lucis ante terminum,
Rerum Creator, poscimus,
Ut solita clementia,
Sis praesul ad custodiam.

Procul recedant somnia,
Et noctium phantasmata:
Hostemque nostrum comprime,
Ne pollutantur corpora.

Będzie wołał ku mnie, a ja go wysłucham:
z nim jestem w ucisku: wyrwę go i uwielbię go.
Długością dniów napełnię go:
a okaże mu zbawienie moje.
Chwała Ojcu...

18 *Psalm* 133:

Otóż teraz błogosławcie Pana,
wszyscy służdy Pańscy.
Którzy stoicie w domu Pańskim,
w sieniach domu Boga naszego.
W nocy podnoście ręce wasze ku świątynicy,
a błogosławcie Pana.
Niechaj cię błogosławi Pan z Sionu,
który stworzył niebo i ziemię.
Chwała Ojcu...

19 *Hymn (św. Ambroży):*

Przed końcem dziennej światłości
Prosimy, Stwórco wszechświata,
Ażebyś w swojej dobroci
Był Panem naszym i strażą.

Niech pierzchną senne widziadła
I nocne z nimi majaki!
Naszego wroga pohamuj,
By ciała się nie splamiły.

17 *Psalmus 90:*

Qui habitat in adiutorio Altissimi
in protectione Dei caeli commorabitur.
Dicet Domino susceptor meus es tu,
et refugium meum Deus meus, sperabo in eum.
Quoniam ipse liberabit me de laqueo venantium,
et a verbo aspero.
Scapulis suis obumbrabit te,
et sub pinnis eius sperabis.
Scuto circumdabit te veritas eius:
non timebis a timore nocturno
A sagitta volante in die, a negotio perambulante
in tenebris, ab incursu et daemone meridiano.
Cadent a latere tuo mille et decem milia
a dextris tuis: ad te autem non adpropinquabit.
Verumtamen oculis tuis considerabis,
et retributionem peccatorum videbis.
Quoniam tu Domine spes mea:
Altissimum posuisti refugium tuum.
Non accedent ad te malum,
et flagellum non adpropinquabit tabernaculo tuo.
Quoniam angelis suis mandabit de te:
ut custodiant te in omnibus viis tuis.
In manibus portabunt te, ne forte offendas
ad lapidem pedem tuum.
Super aspidem et basiliscum ambulabis,
et conculcabis leonem et draconem.
Quoniam in me speravit, et liberabo eum,
protegam eum: quia cognovit nomen meum.

17 *Psalm 90:*

Kto mieszka w spomożeniu nawyższego,
w obronie Boga niebieskiego będzie przebywał.
Rzecz Panu: Obrońca mój i ucieczka moja jesteś
ty Bóg mój, w nim będę miał nadzieję.
Abowiem on mię wyrwał z sidła łowiących,
i od przykrego słowa.
Plecami swemi okryje cię: a pod skrzydłami
jego nadzieję mieć będziesz.
Tarczą ogarnie cię prawda jego
nie ulęknieś się od strachu nocnego.
Od strzały lecącej we dnie, od sprawy chodzącej
w ciemności: od najazdu i od czarta południowego.
Padnie po boku twoim tysiąc, a dziesięć tysięcy
po prawej stronie twojej, a ku tobie się nie
przybliży. Zaiste oczyma twemi oglądasz:
i ujrysz odpłatę grzeszników.
Abowiem ty Panie jesteś nadzieją moją:
postawiłeś Nawyższego ucieczką moją.
Nie przystąpi do ciebie złe:
i nie przybliży się bicz do przybytku twego.
Abowiem Aniołom swoim rozkazał o tobie:
aby cię strzegli na wszystkich drogach twoich.
Na rękę będą cię nosić: byś snąc
nie obraził o kamień nogi twojej.
Po źmiej, i po bazyliżku chodzić będziesz:
i podepczesz lwa i smoka.
Iż we mnie nadzieję miał, wybawię go:
obronię go, że poznał imię moje.

CHORAŁ SARMACKI | SARMATIAN CHANT
GRZEGORZ GERWAZY GORCZYCKI
I CHORAŁ PIOTRKOWSKI | & THE PIOTRKÓW CHANT

Missa Rorate

1	Introitus: Rorate caeli	[6:00]
2	Kyrie eleison	[3:46]
3	Gloria in excelsis Deo	[5:46]
4	Lectio Isaiae prophetae (chorał piotrkowski Piotrków chant)	[3:33]
5	Graduale: Tollite portas	[2:30]
6	Alleluia: Ave Maria	[1:57]
7	Sequentia Evangelii secundum Lucam (chorał piotrkowski Piotrków chant)	[4:08]
8	Offertorium: Ave Maria	[2:08]
9	Sanctus	[4:18]
10	Agnus Dei	[2:54]
11	Communio: Ave Regina caelorum	[4:08]
12	Ite missa est	[1:02]

Completorium

13	Lectio epistolae Petri apostoli (chorał piotrkowski Piotrków chant)	[0:52]
14	Antiphona: Miserere mihi (chorał piotrkowski Piotrków chant)	[0:38]
15	Psalm 4: Cum invocarem	[4:13]
16	Psalm 70: In te Domine speravi	[4:45]
17	Psalm 90: Qui habitat	[5:28]
18	Psalm 133: Ecce nunc benedicite	[3:36]
19	Hymnus: Te lucis ante terminum (chorał piotrkowski Piotrków chant)	[2:38]
20	Capitulum Ieremiae prophetae (chorał piotrkowski Piotrków chant)	[0:29]
21	Responsorium breve: In manus tuas	[1:58]

Liturgical Centre in Cracow. From 2009, he fills the function of cantor to the Former Camaldolese Church in Warsaw's Bielany district.

Robert Pożarski also performs Baroque and contemporary repertoire (including the com-

plete vocal works of Arvo Pärt), as well as Polish songs of the eighteenth and nineteenth century; he recorded 16 CDs with vocal and vocal-instrumental music.

22	Antiphona: Salva nos Domine (chorał piotrkowski Piotrków chant)	[1:01]
23	Canticum Symeonis: Nunc dimittis	[5:05]
24	Benedicamus Domino (chorał piotrkowski Piotrków chant)	[0:22]
25	Salve Regina	[5:15]
		total time: [78:42]

Bornus Consort

Tatiana Pożarska – sopran | soprano, Robert Lawaty – alt | alto

Marcin Bornus-Szczyński – tenor

Robert Pożarski – tenor, kantor, kierownictwo artystyczne | tenor, cantor, artistic director

Mirosław Borczyński – bas | bass, Stanisław Szczyński – bas | bass

Kwartet Wokalny Tempus | Vocal Quartet ‘Tempus’

Magdalena Gruzziel – sopran | soprano, Agnieszka Drażczyk – alt | alto

Andrzej Borzym jr – tenor, Leszek Kubiak – bas | bass

Chór Sarmacki im. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego | The Gorczycki Sarmatian Choir

Joanna Bonarska, Emilia Jermolaviciutse, Aleksandra Klyszcz, Dominika Krupińska, Ewelina Krzywka, Marta Kurian, Katarzyna Lorenc, Monika Katarzyna Pawelec, Joanna Sipika, Agnieszka Skórzewska, Barbara Tumanowicz, Katarzyna Zedel, Tomasz Dajczak, Piotr Kędra, Michał Krzywka (solo – 13),

Edmund Kuna, Jerzy Modrzejewski, Krzysztof Hubert Olszyński, Maciej Reda,

Adam Skobliński (solo – 20), Jan Traczyk, Tomasz Traczyk, Konrad Zagajewski

Zespół instrumentów dawnych Concerto Antemurale Ensemble of Ancient Instruments ‘Concerto Antemurale’

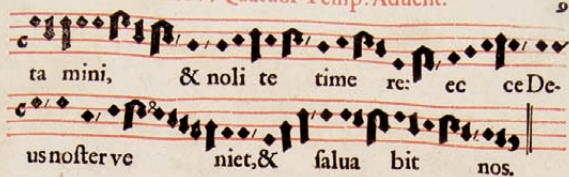
Leszek Firek – I skrzypce | I violin, Justyna Skatulnik – II skrzypce | II violin

Teresa Piech – altówka | viola, Sławomir Cichor – clarino

Jacek Jurkowski – clarino, Robert Krajewski – puzon basowy | bass trombone

Michał Sawicki – organy | organ

Feria IV. Quatuor Temp: Aduent.

ta mini, & noli te time re: ec ce De-
 us noster ve niet, & salua bit nos.

Feria IV. Quatuor Temp: Aduentus, Introitus.

Rora te cæ li de super, &
 nu bes pluâti u stû: aperiatur ter-
 ra, & germinet Sal ua to rem. *Pf. G* æ li enarrât glo-
 riam De i: & o pera manuū eius annūciant firma-
 mētum. *G* lori a Patri, & Filio, & Spiri tui sancto: Si-
 cut erat in principio, & nūc, & semper, & in sæcula sæ-
 colorū. A men. *Graduale.* **T** Ol lite por-
 K tas prin-

CHORĄŁ SARMACKI | SARMATIAN CHANT
GRZEGORZ GERWAZY GORCZYCKI
I CHORĄŁ PIOTRKOWSKI | & THE PIOTRKÓW CHANT

1-12 Missa rorate

[42:12]

13-26 Completorium

[36:30]

Total time: [78:42]

Bornus Consort

Kwartet Wokalny Tempus | Vocal Quartet 'Tempus'

Chór Sarmacki im. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego | The Gorczycki Sarmatian Choir

Zespół instrumentów dawnych Concerto Antemurale
Ensemble of Ancient Instruments 'Concerto Antemurale'

Robert Pożarski – tenor, kantor, kierownictwo artystyczne | tenor, cantor, artistic leadership

POLSKI
ENGLISH

DUX 0994

